

LATVIJAS DABAS FONDS 2012.GADA DARBĪBAS PĀRSKATS

LATVIJAS DABAS FONDS ir zinošu un aizrautīgu dabas aizsardzības ekspertu komanda, ko vieno kopīga misija – dabas daudzveidības saglabāšana. Lai to īstenotu, Latvijas Dabas fonds darbojas dabas aizsardzības praktiskajā nodrošināšanā un sabiedrības izglītošanā par dabas daudzveidības nozīmi.

LATVIJAS DABAS FONDA KOMANDA 2012.GADĀ

Liene Auniņa, Ainārs Auniņš, Valda Baronīna, Andrejs Briedis, Daiga Brakmane, Zaiga Brača, Ilze Danefelde, Lelde Eņģele, Gatis Eriņš, Inese Gmizo – Lārmane, Jolanta Jēkabsons, Ivars Kabucis, Aigars Kalvāns, Jānis Ķuze, Viesturs Lārmanis, Aivars Petriņš, Gunārs Pētersons, Ilze Priediece, Jānis Priednieks, Inese Pudāne, Gunita Pužule, Edmunds Račinskis, Inga Račinska, Jānis Reihmanis, Nora Rustanoviča, Rūta Sniedze – Kretalova, Voldemārs Spuņģis, Baiba Strazdiņa, Ģirts Strazdiņš, Maija Ušča, Laura Zvingule.

Latvijas Dabas fonds

Dzirnavu iela 73-2

Rīga, LV 1011

Tālrunis: 67830999

E-pasts: ldf@ldf.lv

www.ldf.lv

www.dabasdati.lv

twitter.com/ldf_lv

SATURS

IEVADS (I.RAČĪNSKA)	3
LĪDZDALĪBA DABAS AIZSARDZĪBAS POLITIKAS VEIDOŠANĀ	4
2012.GADĀ ĪSTENOTIE PROJEKTI:	
PORTĀLA DABASDATI.LV IZVEIDE UN UZTURĒŠANA	5
AUGU UN BIOTOPU MONITORINGS NATURA 2000 TERITORIJĀS LATVIJĀ	6
BEZMUGURKAULNIEKU MONITORINGS NATURA 2000 TERITORIJĀS LATVIJĀ	7
ZĪDĪTĀJU MONITORINGS NATURA 2000 TERITORIJĀS LATVIJĀ	7
EIROPAS SAVIENĪBAS NOZĪMES BIOTOPU INVENTARIZĀCIJA LIETUVAS REPUBLIKAS TERITORIJĀ.	8
MEŽA BIOTOPU ATJAUNOŠANA GAUJAS NACIONĀLAJĀ PARKĀ (PROJEKTA AKRONĪMS: FOR-REST)	9
GRIEZES BIOTOPU ATJAUNOŠANA NATURA 2000 TERITORIJĀ DVIETES PALIENE	10
ĶEMERU NACIONĀLĀ PARKA HIDROLOĢISKĀ REŽĪMA ATJAUNOŠANA (PROJEKTA AKRONĪMS: HYDROPLAN)	12
RĪGAS LĪCIS KĀ VĒJA ENERĢIJAS RESURSS (PROJEKTA AKRONĪMS: GORWIND)	12
INOVATĪVAS PIEEJAS JŪRAS BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS MONITORINGAM UN DABAS VĒRTĪBU AIZSARDZĪBAS STĀVOKĻA NOVĒRTĒŠANAI BALTIJAS JŪRĀ (PROJEKTA AKRONĪMS: MARMONI)	13
ILGTSPĒJĪGAS LAUKSAIMNIECĪBAS NODROŠINĀJUMS PASAULĒ APDRAUDĒTO PUTNU SUGU AIZSARDZĪBAI LAUKU AINAVĀ (PROJEKTA AKRONĪMS: BALTIC AQUATIC WARBLER/BALTIJAS GRĪŠĻU ĶAUKĪS)	15
ĒRĢĻI PĀRI ROBEŽĀM (PROJEKTA AKRONĪMS: EAGLES)	17
BARĪBAS VIELU NOTECES MAZINĀŠANA BALTIJAS JŪRĀ, VIENOTI APSAIMNIEKOJOT MITRZEMES UN ZĀLĀJUS (PROJEKTA AKRONĪMS: SNOWBAL)	18
MEATBALL	19
DABAS MANTOJUMA LOMA BALTIJAS JŪRAS REĢIONA IDENTITĀTES VEIDOŠANĀ (PROJEKTA AKRONĪMS: AGORA 2.0)	20
LATVIJAS DABAS FONDA ATBALSTĪTĀJI UN SADARBĪBAS PARTNERI	

Zivju dzenītis *Alcedo atthis*. Foto: J.Jansons.

IEVADS

2012. gadā Latvijas Dabas fonda padomes prioritātes, kā iepriekš, bija meži un lauku attīstība. Par šīm aktivitātēm lasiet projekta “Sabiedrības interešu aizstāvība dabas daudzveidības saglabāšanai” aprakstā 4. lpp. Papildus tam, 2012. gadā daudz uzmanības pievēršām līdzdarbībai dažādu politikas plānošanas dokumentu izstrādei, jo 2012. un 2013. gadā tiek formulētas Eiropas Savienības nākamā plānošanas perioda (2014.-2020.) prioritātes.

2012. gadā centāmies padarīt zaļāku Latvijas Nacionālo attīstības plānu. Diemžēl bez panākumiem. Tā nu Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam ļoti precīzi atspoguļo šobrīd politikas plānošanas dokumentos izvirzīto prioritāti „gāzi grīdā, un pēc mums kaut ūdens plūdi”, jo pilnībā ignorē dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas principus un dabas kapitāla saglabāšanu nākamajām paaudzēm. Šī plāna izstrādes process arī ir ikonisks, jo atspoguļo valstī jau tik pierasto nekonsekvenci politikas plānošanas dokumentos, kad ielānotas tiek nevis tās darbības un prioritātes, kas loģiski izriet no problēmām, bet gan tās, kurām jau iepriekš nolemts piešķirt finansējumu. Jautājums, kāpēc Latvijas Nacionālais attīstības plāns, kas izstrādāts uz Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2030 bāzes, pilnībā ignorē tajā izvirzītos uzstādījumus, tā arī palika neatbildēts. Ilgtspējīgas attīstības stratēģija tiešām bija patīkams pārsteigums Latvijas „tradicionālo” politikas plānošanas dokumentu klāstā, pārsteidzot ar savu progresīvo un daudzpusīgo skatījumu uz Latvijas attīstību, integrējot tajā dabas kapitāla pieeju un ekosistēmu sniegto pakalpojumu saglabāšanu.

Kā uzsācies 2013. gads? Kā jau paredzējām, turpinās dažādu ilgtermiņa politikas un finanšu plānošanas dokumentu izstrāde. Valstī tiks pieņemti ļoti nozīmīgi lēmumi, kas attieksies uz prioritāšu noteikšanu nākamajam Eiropas Savienības (ES) plānošanas periodam – attiecībā uz visām tautsaimniecības nozarēm. Līdz 2013. gada jūnija beigām Latvija ir plānojusi parakstīt Sadarbības līgumu ar ES, kas noteiks visu ES fondu sadalījuma prioritātes Latvijā 2014. - 2020. gadā. Finanšu ministrija jau nākusi klajā ar piedāvājumu struktūrfondu apgūšanai, diemžēl piemirstot dabas daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumus.

2012.gadā bija arī priecīgāki notikumi. Dabas aizsardzības pārvalde ir izstrādājusi ļoti pamatīgu un pamatotu uzmetumu Prioritāro rīcību ietvara programmai *Natura* 2000 teritorijām, apzinot stāvokli un plānojot aizsardzības pasākumus ES nozīmes sugām un biotopiem Latvijā. Atliek tikai visiem pielikt spēkus tās ieviešanai.

Inga Račinska, Latvijas Dabas fonda padomes priekšsēdētāja

LĪDZDALĪBA DABAS AIZSARDZĪBAS POLITIKAS VEIDOŠANĀ

2012. gadā, īstenojot projektu “Sabiedrības interešu aizstāvība dabas daudzveidības saglabāšanai”, Latvijas Dabas fonds turpināja aktīvi iesaistīties dabas aizsardzības politikas veidošanā, lai sekmētu vides un dabas aizsardzības interešu iestrādāšanu normatīvajos aktos un politikas plānošanas dokumentos. Galvenie Latvijas Dabas fonda darba virzieni un aktivitātes bija:

- dalība 12 konsultatīvajās padomēs un projektu uzraudzības grupās, tostarp Vides konsultatīvajā padomē, Mežu konsultatīvajā padomē, Lauksaimniecības un vides aizsardzības konsultatīvajā padomē, Lauku attīstības programmas 2007.- 2013. gadam uzraudzības komitejā;
- dalība starptautisko organizāciju – Eiropas Vides biroja (EEB) un Centrālās un Austrumeiropas sadarbības tīkla (CEE-WEB for Biodiversity) aktivitātēs;
- ciešāka sadarbība un kopēja viedokļa paušana ar citām Latvijas vides NVO – Ornitoloģijas biedrību, Pasaules Dabas fondu, Latvijas Entomoloģijas biedrību, Latvijas Botāniķu biedrību un Vides aizsardzības klubu;
- tikšanās ar vides aizsardzības un reģionālās attīstības un zemkopības ministriem un abu ministriju amatpersonām;
- dalība vairāku meža apsaimniekošanu regulējošo MK noteikumu projektu izstrādes darba grupās, atzinumu sniegšana un dalība noteikumu projektu saskaņošanas procesā, tostarp Latvijas Dabas fonda viedokļa paušana Ministru kabineta komitejas un Ministru kabineta sēdēs;
- atzinumu sniegšana un dalība īpaši aizsargājamo dabas teritoriju individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu grozījumu sagatavošanā;
- dalība meža sertifikācijas FSC nacionālā standarta izstrādē;
- priekšlikumu sniegšana Nacionālajam attīstības plānam 2014. – 2020. gadam un Lauku attīstības programmai 2014. – 2020. gadam.

Lai arī līdzdalības rezultāts ne vienmēr ir redzams kā jauni, dabai draudzīgāki normatīvu punkti vai pasākumi politikas plānošanas dokumentos, ļoti svarīga ir pastāvīga dabas aizsardzības interešu skaidrošana un aizstāvēšana diskusijās ar ekonomisko un sociālo interešu pārstāvjiem.

Latvijas Dabas fonda darbinieki ir papildinājuši zināšanas semināros par sabiedrības līdzdalības iespējām valsts pārvaldes lēmumu pieņemšanā, ietekmes uz vidi novērtējuma procesā, kā arī par sadarbības iespējām ar Valsts vides dienestu un Dabas aizsardzības pārvaldi. Latvijas Dabas fonds ir parakstījis Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memorandu, kā arī kļuvis par Valsts kancelejas e-portfeļa lietotāju.

Latvijas Dabas fonda īstenoto projektu “Sabiedrības interešu aizstāvība dabas daudzveidības saglabāšanai” 92,07% apjomā finansēja Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību. Apakšaktivitāti administrēja Valsts kanceleja sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu.

PORTĀLS DABASDATI.LV

2012. gadā, pateicoties Eiropas Sociālā fonda un Sabiedrības integrācijas fonda atbalstam, portāls Dabasdati.lv piedzīvoja vairākas pārmaiņas un jauninājumus. Mājas lapai tika izveidots jauns dizains, kā arī tā tika pielāgota krievu un angļu valodas lietotājiem. 2012. gada laikā tika izstrādāti 19 ilustrēti sugu noteikšanas materiāli, kuri portālā pieejami ikvienam interesentam bez maksas. Sugu noteikšanas materiāli ietver:

- astoņus putnu noteicējus – baložu, bezdelīgu, dzeņveidīgo putnu, gulbju, šņibīšu, vistveidīgo putnu, zīlīšu un biežākos putnus pie barotavām;
- piecus augu noteicējus – dzegužpirkstīšu, dzegužpuķu, raseņu, staipekņu un vizbulju;
- trīs tauriņu noteicējus – raibeņu, sīksamteņu un zeltainīšu;
- divus zīdītāju noteicējus – roņu un pagrabos ziemojošo sikspārņu;
- vienu Latvijas rāpuļu noteicēju.

2012. gadā portālā Dabasdati.lv ziņota virkne interesantu un retu novērojumu, t.sk., atklātas jaunas sugas Latvijā – sešas putnu sugas un divas kukaiņu sugas.

Pērnajā gadā portālā Dabasdati.lv pirmo reizi ar vebkamas palīdzību ikvienam interesentam bija iespēja sekot līdzi zivjērgļu ikdienas dzīvei ligzdā, vērojot zivjērgļu atgriešanos no ziemošanas vietām aprīļa sākumā, olu dēšanu un perēšanu, mazuļu audzināšanu un to veiksmīgu izlidošanu.

2012. gadā portālā Dabasdati.lv pavisam kopā ziņoti 17 248 novērojumi, no kuriem 56,63 % novērojumi ir ar pievienotām fotogrāfijām. Kopējais ziņojumu skaits kopš 2008. gada jau pārsniedzis 60 000 novērojumu. 2012. gadā visbiežāk ziņots par putniem (67%) un zīdītājiem (18%). Vidēji mēnesī Dabasdatus apmeklējuši 9000 unikāli apmeklētāji.

Portāla Dabasdati.lv redaktore Nora Rustanoviča

Ziemeļu svilpis. *Pinicola enucleator*. Foto: I.Deņisovs.

Smecernieks. *Cyphocleonus trisulcatus*. Foto: U.Piterāns.

Pelēkais ronis. *Halichoerus grypus*. Foto: U.Piterāns.

Engures ezera kalnkainās ieplakas – nozīmīgs pumpurgliemežu biotops. Foto: V.Spungģis.

Gaujas vecupes ir raksturīga platās airvaboles un purvuspāru dzīves vieta. Foto: V.Spungģis.

Sīlenes mežniecības ēka – viena no sīkspārņu kolonijas mītnēm. Foto: G.Pētersons.

MONITORINGS NATURA 2000 TERITORIJĀS

Kopš 2008.gada Latvijas Dabas fonda eksperti veikuši augu, biotopu, zīdītāju un bezmugurkaulnieku monitoringu *Natura 2000* teritorijās. *Natura 2000* ir Eiropas Savienības dabas daudzveidības saglabāšanai izveidoto aizsargājamo teritoriju tīkls. *Natura 2000* tīklā Latvijā ir iekļautas 327 teritorijas, t.sk., 4 dabas rezervāti, 4 nacionālie parki.

Augu un biotopu monitorings *Natura 2000* teritorijās Latvijā

Augu un biotopu monitorings *Natura 2000* teritorijās Latvijā tika veikts laika posmā no 2008. līdz 2012.gadam. Projekta mērķis bija veikt augu un biotopu monitoringu *Natura 2000* teritorijās saskaņā ar Vides monitoringa programmas Bioloģiskās daudzveidības daļu un *Natura 2000* vietu monitoringu. Monitoringa laikā iegūtā informācija nodrošina valstij nepieciešamos datus *Natura 2000* datubāzes papildināšanai, kā arī valsts ziņojuma Eiropas Komisijai sagatavošanai par Eiropas Padomes Biotopu Direktīvas (92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību) ieviešanu 2007.- 2013. g. periodā.

Kopumā projekta periodā augu un biotopu monitorings tika veikts 208 *Natura 2000* teritorijās. 2012. gadā darba apjoms bija divreiz lielāks nekā iepriekšējos gados un monitoringu veica 39 eksperti. Vislielākais monitorējamo poligonu skaits bija mežu (468 poligoni), zālāju (270 poligoni), kāpu (180 poligoni) un iesāju augtņu un purvu (165 poligoni) biotopos.

Projekta vadītāja Liene Auniņa

BEZMUGURKAULNIEKU MONITORINGS NATURA 2000 TERITORIJĀS LATVIJĀ

Bezmugurkaulnieku monitorings *Natura* 2000 teritorijās Latvijā tika veikts divos laika posmos: 2008.-2009.gadā un 2011.-2012.gadā. Kopumā četru gadu laikā apsekotas 67 *Natura* 2000 teritorijas un populācijas lielums noteikts 22 īpaši aizsargājamām sugām. Kopā veikti 149 ieraksti. Par trim sugām- Mannerheima īsspārni *Oxyporus mannerheimii*, dobumu māņskorpionu *Anthrenochernes stellae* un Šneidera mizmīli *Boros schneideri* iegūti fragmentāri dati, bet četras sugas – tumšā pūcīte *Xylomoia strix*, dzeltenkrūšu ēnvabole *Phryganophilus ruficollis*, svītrainais kapuķermis *Stephanopachys linearis*, kā arī sarkanais plakanis *Cucujus cinnaberinus* monitoringa laikā netika konstatētas. Šo sugu populācijas iespējamais lielums noteikts balstoties uz biotopa kvalitāti.

2012. gadā bezmugurkaulnieku sugu monitorings tika veikts 17 *Natura* 2000 vietās, t.sk., pēc platības lielās teritorijās – Gaujas nacionālajā parkā, Ķemeru nacionālajā parkā un Engures ezera dabas parkā. 2012.gada laikā novērtēts 14 bezmugurkaulnieku (gliemeņu, gliemežu, spāru, tauriņu, vaboļu) sugu populāciju stāvoklis.

Projekta vadītājs Voldemārs Spunģis

ZĪDĪTĀJU MONITORINGS NATURA 2000 TERITORIJĀS LATVIJĀ

Zīdītāju monitorings *Natura* 2000 teritorijās tika veikts no 2008. līdz 2012. gadam atbilstoši iepriekš izstrādātajai metodikai. Monitoringa programmā bija iekļautas četras sugas:

- Diķu naktssikspārnis *Myotis dasycneme* (10 *Natura* 2000 teritorijas);
- Ūdrs *Lutra lutra* (28 *Natura* 2000 teritorijas);
- Lācis *Ursus arctos* (7 *Natura* 2000 teritorijas);
- Lidvāvere *Pteromys volans* (1 *Natura* 2000 teritorija).

Katra teritorija tika apsekota vienu reizi piecu gadu ciklā. Izņēmuma kārtā diķu naktssikspārņa teritorija tika apsekota trīs reizes. Monitoringa programma tika izpildīta pilnā apjomā, jo projekta piecos gados ir apsekotas visas plānotās teritorijas. Uzskaitēs iegūtie dati vairumā gadījumu liecina par lielām skaita svārstībām. Vairākos gadījumos maz ticami tās atspoguļo reālās skaita izmaiņas populācijā, bet visdrīzāk norāda uz īpatņu pārceļošanu uz citām mums nezināmām mītnēm.

Projekta vadītājs Gunārs Pētersons

Lauka mācības pirms biotopu inventarizācijas Lietuvā. Foto: V.Baroniņa.

Veicot Eiropas Savienības nozīmes biotopu inventarizāciju Lietuvā. Foto: V.Baroniņa.

Lietuvas vērtīgie mežu biotopi. Foto: V.Baroniņa.

EIROPAS SAVIENĪBAS NOZĪMES BIOTOPU INVENTARIZĀCIJA LIETUVAS REPUBLIKAS TERITORIJĀ

2012. gadā Latvijas Dabas fonds sadarbībā ar SIA „ELLE” un lietuviešu ekspertiem uzsāka darbu Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu kartēšanā Lietuvas Republikā. Latvijā līdzīga biotopu kartēšana notiek tikai Natura 2000 teritorijās, bet Lietuvā biotopi tiek kartēti visā valstī. Šāda pieeja dod iespēju precīzāk novērtēt aizsargājamo biotopu izplatību valstī, kā arī analizēt to aizsargātības pakāpi. Nereti vērtīgi biotopi atrodas arī ārpus aizsargājamām teritorijām. Apzinot šīs vietas, ir iespējams plānot šādiem biotopiem nepieciešamo aizsardzību.

Projekta ietvaros visa Lietuvas teritorija sadalīta 618 kvadrātos, kas ir kartēšanas pamatvienība. Par katru nokartēto Eiropas Savienības biotopa poligonu tiek aizpildīta anketa ar informāciju par biotopa stāvokli, tur sastopamajām augu sugām un apdraudošajiem faktoriem. Tādējādi tiek iegūta vērtīga informācija ne tikai par biotopu atrašanās vietu, bet arī par to pašreizējo stāvokli. Poligonu robežas tiek atzīmētas kartēs (mērogs 1:10 000).

Latvijas Dabas fonds ir apņēmis nokartēt 100 kvadrātus, un 2012. gadā tika nokartēti 50 poligoni. Atlikušie 50 jānokartē 2013. un 2014. gadā. 2012. gadā projektā strādāja 30 Latvijas Dabas fonda eksperti.

Projekta vadītāja Valda Baroniņa

MEŽA BIOTOPU ATJAUNOŠANA GAUJAS NACIONĀLAJĀ PARKĀ (PROJEKTA AKRONĪMS: FOR-REST)

Meža biotopu atjaunošanas projekta Gaujas Nacionālajā parkā norise plānota no 2011.gada novembra līdz 2015. gada augustam. Projekts notiek sadarbojoties Dabas aizsardzības pārvaldei, Latvijas Dabas fondam, ELM MEDIA un Vides risinājumu institūtam. Projekta mērķis ir izstrādāt Gaujas nacionālā parka (GNP) vecu vai dabisku boreālo mežu (9010*), purvaino mežu (91D0*) un lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* dzīvotņu aizsardzības, atjaunošanas un apsaimniekošanas programmas un uzsākt to ieviešanu, realizējot:

- gaismas apstākļu atjaunošanu un kritalu veidošanu 300 ha lielā vecu vai dabisku boreālo mežu platībā;
- lapkoku praulgraužu aizsardzības uzlabošanu un to dzīvotņu apsaimniekošanu 60–80 ha platībā;
- dabiskā ūdens režīma atjaunošanu 130–170 ha lielā purvaino mežu platībā.

Papildus, projekta gaitā tiks pārbaudītas un popularizētas līdz šim Latvijā maz izmantotas biotopu inventarizācijas, apsaimniekošanas un apsaimniekošanas plānošanas metodes.

Pirmajā projekta darbības gadā lielākā uzmanība tika veltīta GNP boreālo mežu biotopu un parkveida pļavu kartēšanai, kā arī kartēšanas darbu plānošanai – kartēšanas metodikas izstrādei, citu iniciatīvu ietvaros veikto GNP mežu biotopu un lapkoku praulgraužu dzīvotņu kartējumu, kā arī dažādos laikos sagatavoto mežaudžu plānu, mežu apsaimniekošanas plānu un attālās izpētes datu analīzei un prioritāri apsekojamo vietu atlasei.

Līdzās tam, analizējot Latvijas un citu Ziemeļeiropas valstu purvaino un boreālo meža biotopu un parkveida pļavu apsaimniekošanas un atjaunošanas pieredzi, tika uzsākts darbs pie aizsardzības, apsaimniekošanas un atjaunošanas programmu zinātniskā pamatojuma izstrādes un meklētas piemērotākās vietas apsaimniekošanas pasākumu veikšanai. 2012. gadā tika izveidota arī projekta mājas lapa (www.for-rest.daba.gov.lv) un izdots buklets ar informāciju par projekta mērķiem, plānotajām aktivitātēm un sagaidāmajiem rezultātiem.

Projekta vadītāja Latvijas Dabas fondā Baiba Strazdiņa

GRIEZES BIOTOPU ATJAUNOŠANA NATURA 2000 TERITORIJĀ DVIETES PALIENE

Projekts „Griezes biotopu atjaunošana Natura 2000 teritorijā Dvietes paliene” tiek veikts no 2010.gada oktobra līdz 2014.gada septembrim. Projekta mērķis ir atjaunot griezes ligzdošanas biotopus dabas parkā „Dvietes paliene”, uzlabojot šīs sugas aizsardzības stāvokli un sekmējot Putnu direktīvas prasību ieviešanu.

2012. gadā tika veikti sagatavošanās darbi Dvietes upes atjaunošanai, ietverot tehniskā projekta izstrādi, kuru veica VSIA „Meliorprojekts”, un konsultācijas ar Nīderlandes ekspertiem no ARK fonda un uzņēmuma „Stroming”.

Gada sākumā un beigās turpinājās 2011. gadā uzsāktā palieņu pļavu atjaunošana, izcērtot tajās ieaugušos krūmus un kokus. Kopumā līdz 2012. gada marta beigām tika atjaunoti 46,3 ha zālāju. Atjaunotajās zālāju platībās ir ierīkotas ganības, kurās ganās „Highlander” šķirnes liellopi un „Konik” zirgi. 2012. gadā no jauna ierīkoti ganību aploki 87 ha platībā. 2012. gada rudenī uz Dvietes palieni atvesti 39 „Konik” šķirnes zirgi un 31 liellops.

Pērnajā gadā tika turpināts arī Dvietes palienes gruntsūdens līmeņa monitorings, kas projekta vietā notiek jau kopš 2007./2008. gada ziemas. Monitoringa dati ļaus sekot gruntsūdens līmeņa izmaiņām pēc upes dabiskās gultnes atjaunošanas. 2012.gadā turpinājās arī projekta mērķa sugas – griezes – monitorings.

2012. gada nogalē pie Dvietes palienes dabas parka informācijas centra tika ierīkota skatu platforma, kas ļauj labāk pārredzēt atjaunotās zālāju platības un atjaunojamo Dvietes upes posmu, savukārt informācijas centrā tika ierīkots projekta ekspozīcijas stends.

Gada beigās Latvijas Dabas fonds sadarbībā Elm Media izdeva skaņu ierakstu albumu „Dabas skaņas Dvietes palienē” kompaktdiska un digitālā formātā. Ieraksts ietver no 2009. līdz 2012. gadam Dvietes palienē ierakstītas putnu un abinieku balsis un klausāms projekta mājas lapā dviertespaliene.lv

Projekta asistente Ilze Priediece

Dvietes paliene pavasarī. Foto: I.Priedniece.

ĶEMERU NACIONĀLĀ PARKA HIDROLOĢISKĀ REŽĪMA ATJAUNOŠANA (PROJEKTA AKRONĪMS: HYDROPLAN)

Projekts tiek īstenots no 2011. gada septembra līdz 2016.gada augustam. Latvijas Dabas fonds ir HYDROPLAN projekta partneris, kura galvenais uzdevums ir veikt Eiropas Savienības nozīmes biotopu izpēti projekta pasākumu platībās, izvērtējot meliorācijas un bebru darbības ietekmi uz tiem, kā arī iesaistīties hidroloģiskās atjaunošanas programmas izstrādē, sniegt speciālistu konsultācijas ūdens līmeņa atjaunošanas darbu laikā, iesaistīties informācijas sagatavošanā informācijas stendiem un rakstu krājumam par hidroloģiskā režīma atjaunošanu dabas teritorijās.

2012. gadā Latvijas Dabas fonda projekta vadītājs piedalījās projekta partneru sanāksmēs, iesaistījās diskusijās ar vietējiem iedzīvotājiem Smārdē un Ķemerās, kā arī koordinēja biotopu eksperta darbu. Laikā no jūlija līdz gada beigām biotopu eksperts Viesturs Lārmanis veica ES nozīmes biotopu inventarizāciju- apsekošanu, kartēšanu un novērtēšanu dabā visās trijās HYDROPLAN projekta pasākumu teritorijās 1743 ha kopplatībā. Tika atrasti 11 ES nozīmes biotopi ar kopējo platību 1111,5 ha. Biotopu eksperts piedalījās arī pieredzes apmaiņas seminārā un audiovizuālā materiāla sagatavošanā par projektu.

Projekta vadītājs Latvijas Dabas fondā Edmunds Račinskis

RĪGAS LĪCIS KĀ VĒJA ENERĢIJAS RESURSS (PROJEKTA AKRONĪMS: GORWIND)

Projekts tika īstenots divus gadus – no 2010.gada novembra līdz 2012.gada oktobrim. Tā galvenais mērķis bija sniegt zinātniski pamatotu informāciju par vēja enerģijas izmantošanas iespējām Rīgas līcī. Projekta ietvaros tika sagatavota ticama potenciālās vēja enerģijas un ledus informācija no augstas izšķirtspējas attālās izpētes datiem, krasta mērījumiem un reģionālajiem klimata modeļiem, informācija par roņu un jūras putnu izmantotajiem biotopiem dažādās to dzīves cikla daļās, kā arī sabiedrības viedokli. Balstoties uz šo informāciju un papildus informāciju, kas ievākta jau agrāk, tika izveidots telpiskās plānošanas rīks vēja parkiem piemēroto teritoriju noskaidrošanai.

Latvijas Dabas fonds galvenokārt bija iesaistīts darbos, kas saistīti ar putnu un roņu izplatības Rīgas jūras līcī telpisko modelēšanu. Lai to izdarītu, Latvijas Dabas fonda eksperti kopā ar igauņu kolēģiem veica jūras putnu uzskaites no lidmašīnām uzskaišu maršrutos, kas ik pa 3 km noklāja projekta teritoriju. Putnu uzskaites tika veiktas 5 reizes projekta laikā visos gadalaikos. No iegūtajiem uzskaišu datiem statistiski modelēta galveno mērķa sugu, kā arī kopējā ūdensputnu izplatība un blīvums visā Rīgas jūras līcī. Tādejādi iegūtas blīvuma kartes ar izšķirtspēju 1x1 km, kā arī populācijas lieluma vērtējumi visām interesējošajām sugām un sugu grupām katrai sezonai.

Projekta vadītājs Latvijas Dabas fondā Ainārs Auniņš

INOVATĪVAS PIEEJAS JŪRAS BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS MONITORINGAM UN DABAS VĒRTĪBU AIZSARDZĪBAS STĀVOKĻA NOVĒRTĒŠANAI BALTIJAS JŪRĀ (PROJEKTA AKRONĪMS: MARMONI)

Projekta galvenais mērķis ir izstrādāt inovatīvu pieeju, lai novērtētu jūras bioloģisko daudzveidību un tās aizsardzības stāvokli, kā arī apzinātu cilvēka ietekmes apmērus uz Baltijas jūru. Projekta ietvaros tiek izstrādāta jūras bioloģiskās daudzveidības monitoringa un novērtējuma koncepcija, balstoties uz vienotu indikatoru sistēmu. Dažādas monitoringa metodes tiek pārbaudītas praksē un salīdzināti to rezultāti.

Latvijas Dabas fonds projektā ir atbildīgs par bioloģiskās daudzveidības indikatoru izstrādi, kuri saistīti ar putniem, kā arī šo indikatoru un monitoringa metožu testēšanu. Latvijas Dabas fonds ir vadošais partneris aktivitātē „Bioloģiskās daudzveidības novērtēšanas demonstrēšana”.

Līdz šim izstrādāti un sagatavoti 15 ar putniem saistīti jūras bioloģiskās daudzveidības indikatori. To vidū ir gan sugu, gan dzīvotņu, gan ekosistēmas līmeņa indikatori. Izveidotie indikatori nodrošina dalībvalstīm nepieciešamo informāciju gan Putnu un Biotopu Direktīvu, gan Jūras stratēģijas pamatdirektīvas ziņošanas vajadzībām, kā arī ļauj novērtēt Baltijas jūras vides stāvokli.

Projekta ietvaros tiek salīdzināta tradicionālo monitoringa metožu (uzskaites no krasta, kuģa un lidmašīnas) efektivitāte, kā arī izmēģināta inovatīva datu ievākšanas metode, kurā dati par putnu sastopamību un skaitu tiek ievākti, izmantojot jūras putnu fotografēšanu no lidmašīnām ar augstas izšķirtspējas kamerām un tos automatizēti atpazīstot datorā ar speciāli izstrādātiem algoritmiem. Šo uzskaišu laikā arī tiek ievākta informācija izstrādāto bioloģiskās daudzveidības indikatoru testēšanai.

2012. gadā uzsākts darbs arī pie Bioloģiskās daudzveidības novērtēšanas, kurā tiks demonstrēti izstrādātās indikatoru sistēmas pielietojums Baltijas jūras vides stāvokļa, kā arī aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzības stāvokļa novērtēšanā. Patlaban tiek izstrādātas vadlīnijas šāda novērtējuma veikšanai.

Projekta vadītājs Latvijas Dabas fondā Ainārs Auniņš

Grišļu kauķis Lietuvā. Foto: Ž.Morkvėnas.

ILGTSPĒJĪGAS LAUKSAIMNIECĪBAS NODROŠINĀJUMS PASAULĒ APDRAUDĒTO PUTNU SUGU AIZSARDZĪBAI LAUKU AINAVĀ (PROJEKTA AKRONĪMS: BALTIC AQUATIC WARBLER/BALTIJAS GRĪŠĻU ĶAUĶIS)

Grīšļu ķauķis *Acrocephalus paludicola* ir vienīgais pasaulē apdraudētais dziedātājputns, kas ligzdo kontinentālajā Eiropā. Šī retā suga pasaulē ligzdo tikai astoņās valstīs, tai skaitā arī Lietuvā un Latvijā. 2007. gadā Lietuvā ligzdojošās populācijas lielums bija apmēram 150 dziedoši tēviņi, Latvijā to skaits samazinājies un nepārsniedz trīs tēviņus, turklāt ne katru gadu. Grīšļu ķauķis ligzdo tikai īpašās vietās – galvenokārt atklātos zāļu purvos, retāk dzižo aslapju audzēs un palienēs. Mūsdienās atklāto zāļu purvu un palieņu pastāvēšanu apdraud lauksaimnieciskās darbības – pļaušanas pārtraukšana šajās vietās vai arī dzīvotņu nosusināšana vai citāda pārveidošana. Tādēļ šī suga ir cieši saistīta ar ilgtspējīgu lauksaimniecību.

Projektu, kas norisinās no 2010.gada septembra līdz 2015.gada augustam īsteno Latvijas Dabas fonds, sadarboties ar projekta vadošo partneri Lietuvas Baltijas Vides Forumu un projekta partneriem Lietuvā- a/s “Goldengrass”, Žuvintas biosfēras rezervāta administrāciju un Valsts mežsaimniecības uzņēmumu „Kretinga”. Projekta mērķi ir atjaunot grīšļu ķauķa ligzdošanai nozīmīgus biotopus, veicināt nozīmīgu biotopu uzturēšanas ekonomisku un sociālu motivāciju, lai nodrošinātu to ilglaicīgu apsaimniekošanu, veicināt atbilstošu demonstrāciju un agrovides pasākumu ieviešanu, lai palielinātu grīšļu ķauķa ligzdošanai piemēroto biotopu platību, kā arī veicināt sabiedrības izpratni par grīšļu ķauķa aizsardzību un tai nepieciešamajiem pasākumiem un sugas ekoloģiju.

Latvijas Dabas fonds nodrošina grīšļu ķauķa ligzdošanai un migrācijai nozīmīgu biotopu atjaunošanu dabas parka „Pape” un dabas lieguma „Liepājas ezers” teritorijā.

Projekta ietvaros notiek arī sabiedrības informēšanas darbs – projekta teritorijās uzstādīti informācijas stendi, izdots kalendārs, notikušas sanāksmes un sagatavotas publikācijas.

Projekta vadītājs Latvijas Dabas fondā Jānis Reihmanis

ĒRĢI PĀRI ROBEŽĀM (PROJEKTA AKRONĪMS: EAGLES)

Projekta mērķis ir jūras ērgļa un zivjērgļa izpēte un aizsardzības nodrošināšana Latvijas un Igaunijas pierobežas rajonos. Projekts tiek īstenots Latvijas un Igaunijas teritorijā laika posmā no 2011. gada jūlija līdz 2013. gada jūnijam.

Projekta laikā tiek veikts jūras ērgļa un zivjērgļa populācijas monitorings. 2012. gadā tika apsektas 185 zivjērgļa ligzdošanas teritorijas (potenciālās, vēsturiskās, iepriekšējos gados apdzīvotās). No tām 107 vietās atrastas apdzīvotas ligzdas, kā arī atklātas 15 jaunas līdz šim nezināmas zivjērgļa aizņemtas teritorijas. Lielāka apdzīvoto teritoriju koncentrācija, līdzīgi kā tas bija iepriekšējos gados, ir ap Usmas ezeru (8 teritorijas), Augstrozes Lielezeru (6 teritorijas) un Lubāna ezeru (15 teritorijas). Pērn tika veikts arī ESTLAT programmas teritorijā ligzdojošās jūras ērgļa populācijas monitorings. Kontrolētas 52 jūras ērgļu ligzdas, no tām 40 ligzdas reģistrētas kā apdzīvotas un 26 ligzdās konstatēta sekmīga ligzdošana. Kopējais programmas teritorijā Latvijā un Igaunijā kontrolēto ligzdu skaits sasniedza 259, no tām 174 reģistrētas kā apdzīvotas un 114 konstatēta sekmīga ligzdošana.

Lai sekotu līdzī putnu migrācijai un teritoriālajai uzvedībai ligzdošanas laikā, 2012. gada vasarā ar GPS raidītājiem tika aprīkoti divi zivjērgļi, no kuriem viens rudens migrācijas laikā gāja bojā Itālijā, savukārt otrs sasniedza ziemošanas vietu – Ndogo lagūnu Gabonā. Putnu pārvietošanās ceļiem iespējams sekot līdzī Migrāciju kartē (saiti meklējiet Dabasdati.lv). Savukārt ērgļu ligzdošanas uzvedību mums labāk ļāva iepazīt pie ligzdām uzstādītas interneta tiešraides kameras. Ikviens interesents varēja vērot, kā zivjērgļu ligzdā izaug mazuļi, diemžēl jūras ērgļi ligzdā, pie kuras bija uzstādīta kamera, pērn neligzdoja un šī kamera 2013. gada sākumā pārvietota uz citu ligzdu.

Projekta ietvaros tika izglītots meža apsaimniekošanas un zivsaimniecības nozaru personāls, kā arī plašāka publika. 2012. gada laikā par ērgļiem stāstījām 17 semināros mežsaimniekiem un dīksaimniekiem. Par abām projekta ērgļu sugām stāstījām arī skolēniem piecās skolās. Savu ceļojumu turpināja arī foto izstāde „Ērgļi pāri robežām”, ko pērn varēja apskatīt Valmierā, Talsos, Ventspilī, Liepājā un Lapmežciemā.

Projekta asistente Maija Ušča

Jūras ērglis. Foto: J. Kuze.

BARĪBAS VIELU NOTECES MAZINĀŠANA BALTIJAS JŪRĀ, VIENOTI APSAIMNIEKOJOT MITRZEMES UN ZĀLĀJUS (PROJEKTA AKRONĪMS: SNOWBAL)

Projekta SNOWBAL īstenošana tika uzsākta 2011. gada jūnijā. Tā mērķis ir paaugstināt sabiedrības informētības līmeni par ilgtspējīgām apsaimniekošanas metodēm, kas samazina barības vielu noteci uz Baltijas jūru. Projekta laikā tiek demonstrēts, ka saimniekošana, ekoloģisko funkciju saglabāšana, dabas aizsardzība un bizness var tikt apvienoti, saimniekojot ilgtspējīgi.

Lai uzlabotu sadarbību starp lauksaimniekiem un dabas aizsardzības speciālistiem, kā arī veicinātu Baltijas jūrai draudzīgāku saimniekošanas metožu apgūšanu un ieviešanu praksē, 2012. gadā projekta ietvaros tika rīkotas divas talkas. Pavasarī notika talka z/s „Lielkrūzes”, savukārt rudens sezonā aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja” saimniecībā „Kraščiņi”.

Pieredzes apmaiņas nolūkos projektā ir rīkoti gan mācību semināri, gan pieredzes apmaiņas brauciens. Projekta pārstāvji arī aktīvi līdzdarbojas Lauku attīstības politikas veidošanā Latvijā un Baltijas reģionā kopumā. Projektā apkopotā pieredze ir popularizēta vairākos semināros un konferencēs.

2012.gadā sagatavotas arī uz plašāku sabiedrību vērstas 12 faktu lapas, kurās apkopota informācija par praksē pārbaudītiem risinājumiem lauksaimniecības noteces mazināšanai uz Baltijas jūru. Pērnā gada vasarā projekta ietvaros tika sagatavota brīvdabas izstāde „No pļavas līdz jūrai”, kurā populārzinātniski skaidrots, kas ir eitrofikācija un kādu lomu tās samazināšanā spēlē zālāju, palieņu pļavu, buferjoslu un ganību pareiza apsaimniekošana. Izstāde apceļoja Ozolnieku, Cēsu, Siguldas un Salaspils pašvaldības.

Projekta komunikācijas asistente Latvijas Dabas fondā Laura Zvingule

MEATBALL

Projekts tiek īstenots līdz 2013. gada decembrim. Projekta mērķis ir lauksaimniecības radītās barības vielu noteces uz Baltijas jūru mazināšana. 2012.gadā projekta ietvaros modeļsaimniecībās attīstītas ekoloģiski un ekonomiski ilgtspējīgas saimniekošanas metodes, lai mazinātu barības vielu noteci uz Baltijas jūru un veicinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu lauku ainavā.

Turpinot iepriekšējā gadā uzsāktos darbus, saimniecībā „Lielkrūzes” veikta piekļuves uzlabošana, lai nodrošinātu ilgāku zālāju apsaimniekošanas sezonu, kā arī veicināta iepriekš neapsaimniekotu Gaujas palienes pļavu noganīšana. Saimniecībās „Vekši” un „Mežāres” veikti pasākumi kūtsmēsļu apsaimniekošanas prakses uzlabošanai un barības vielu noteces mazināšanai.

Lai nodrošinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, projektā veikta koku un krūmu izciršana palieņu pļavās pie Dvietes upes. Savukārt intensīvi apsaimniekoto lauksaimniecības zemju bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai izveidotas neapsētas saliņas aramzemes laukos.

2013. gadā visas projekta modeļsaimniecībās ieviestās metodes tiks analizētas, lai noteiktu to ekoloģisko un ekonomisko ietekmi, kā arī to nozīmi saimniecību ikdienas darbā.

Projekta vadītājs Jānis Reihmanis

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai intensīvi apsaimniekotos ziemāju sējumos izveidotas neapsētas saliņas. Foto: J.Reihmanis.

Meliorācijas grāvja dabiskošana – meandru izvide, saimniecībā Lielkrūzes. Foto: G.Dolmanis.

Dabai draudzīgas saimniekošanas demonstrējumi saimniecībā Lielkrūzes. Foto: J.Reihmanis.

DABAS MANTOJUMA LOMA BALTIJAS JŪRAS REĢIONA IDENTITĀTES VEIDOŠANĀ (PROJEKTA AKRONĪMS: AGORA 2.0)

Projekts norisinājās no 2010. gada aprīļa līdz 2012. gada decembrim. Projekta mērķis bija uzlabot Baltijas jūras reģiona identitāti, izcelt tā unikālo dabas un kultūras mantojumu un veicināt šī mantojuma ilgtspējīgu izmantošanu.

Lai izceltu mežus kā vienu no būtiskākajām šī reģiona dabas bagātībām, sadarbībā ar Latvijas un Baltkrievijas lauku tūrisma asociācijām, projekta īstenošanas pēdējā gadā tika izdots tūrisma ceļvedis pa Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Baltkrievijas mežiem, kā arī izstrādāti tūrisma maršruti ceļvedī aprakstīto mežu un to dabas bagātību iepazīšanai, bet sadarbībā ar vadošo partneri – Greifsvaldes Universitāti – izdota brošūra ne tikai Baltijas valstu un Baltkrievijas, bet arī Skandināvijas, Vācijas un Polijas mežu popularizēšanai. Lai veicinātu ilgtspējīgu meža izmantošanu un uzlabotu gan reģiona iedzīvotāju, gan lēmumu pieņēmēju zināšanas par mežu nekoksnes resursiem, to vērtību un mežu ekosistēmu lomu dabas procesu nodrošināšanā un iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanā, sagatavota elektroniska brošūra par Baltijas jūras reģiona mežu sniegtajiem ekosistēmu pakalpojumiem.

Papildus visā projekta īstenošanas laikā tika sagatavota informācija par Latvijas dabas vērtībām, to izmantošanas iespējām un dabas tūrisma attīstības problēmām, citu projekta partneru izdotajiem informācijas materiāliem, to izveidotajām interneta vietnēm, izstrādātajiem mācību materiāliem un tūrisma attīstības plānošanas dokumentiem.

Tā kā pēc projekta ietvaros izdotajiem informācijas materiāliem bija liels pieprasījums, šobrīd tie ir pieejami vienīgi elektroniskā formātā Latvijas Dabas fonda mājas lapā.

Projekta vadītāja Latvijas Dabas fondā Baiba Strazdiņa

LATVIJAS DABAS FONDA ATBALSTĪTĀJI UN SADARBĪBAS PARTNERI

ZIEDOTĀJI

un privātpersonas

PROJEKTU FINANSĒTĀJI

CENTRAL BALTIC
INTERREG IV A
PROGRAMME
2007-2013

SADARBĪBAS PARTNERI LATVIJĀ:

AS Latvijas valsts meži, Baltijas Vides Forums-Latvija, Dabas aizsardzības pārvalde, ELM MEDIA, Ilūkstes novada dome, karšu izdevniecība „Jaņa sēta”, Kurzemes plānošanas reģions, Latvijas Botāniķu biedrība, Latvijas Entomologu biedrība, Latvijas Hidroekoloģijas institūts, Latvijas Lauku tūrisma asociācija “Lauku ceļotājs”, Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Latvijas Tūrisma attīstības valsts aģentūra, Latvijas Universitāte, Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāte, Latvijas Vides, Ģeoloģijas un Meteoroloģijas aģentūra, Pasaules Dabas fonds, Saldus novada pašvaldība, SIA „ELLE”, Vides aizsardzības klubs, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Vides projekti, Vides risinājumu institūts, žurnāls GEO, žurnāls National Geographic, žurnāls „Vides Vēstis”.

SADARBĪBAS PARTNERI EIROPĀ:

Ark Nature, a/s “Goldengrass”, Baltijas Jūras tūrisma komisija, Baltijas Vides Forums-Igaunija, Baltijas Vides Forums-Lietuva, Baltkrievijas Lauku tūrisma asociācija, „Eptisa”, Greifsvaldes Universitāte, Igaunijas Dabas fonds, Igaunijas Dabaszinātņu universitāte, Igaunijas Jūras institūts, Igaunijas Kultūras mantojuma savienība, Igaunijas Ornitoloģijas biedrība, Koalīcija par tīru Baltiju, Kopenhāgenas biznesa skola, Koszaliniskas reģiona attīstības aģentūra, Leborgas pašvaldības administrācija, Lietuvas Piļu un muižu asociācija, Lietuvas Republikas Dabas izpētes centrs, Narvas pašvaldības administrācija, Neringas pašvaldības administrācija, Polijas Nacionālais kultūras fonds uzņēmējdarbības attīstībai, „Prospect”, Rietumigaunijas Tūrisma asociācija, Rostokas Uzņēmēju asociācija, Somijas Dabas aizsardzības asociācija, Somijas Medicīnas un zvejniecības izpētes institūts, Somijas Nacionālā senlietu padome, Somijas Tūrisma pārvalde, Somijas Vides institūts, Tallinas Tehnoloģiju Universitātes Jūras sistēmu institūts, Tartu Universitāte, Uppland Foundation, Valsts Mežsaimniecības uzņēmums „Kretinga”, Vācijas Pilsētu un telpiskās attīstības asociācija, WWF Zviedrija, Ziemeļeiropas Tūrisma un rekreācijas izpētes institūts, Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra, Žuvintas Biosfēras rezervāta administrācija.

LATVIJAS DABAS FONDS IR STARPTAUTISKO NEVALSTISKO ORGANIZĀCIJU BIEDRS:

EU-RUSSIA CIVIL SOCIETY FORUM
ГРАЖДАНСКИЙ ФОРУМ ЕС-РОССИЯ

LATVIJAS DABAS FONDS PATEICAS VISIEM ATBALSTĪTĀJIEM UN SADARBĪBAS PARTNERIEM!

Latvijas Dabas fonds aicina uz sadarbību dabas daudzveidības saglabāšanai. Būsim pateicīgi arī par jūsu ziedojumiem. Reģistrācijas nr. 40008019379, norēķinu konta nr. LV51HABA000140J039356, Swedbank. PayPal kontu, lūdzu, skat. www.ldf.lv. Latvijas Dabas fondam ir sabiedriskā labuma organizācijas statuss.

Latvijas Dabas fonds

Dzirnavu iela 73-2

Rīga, LV 1011

Tālrunis: 67830999

Fakss: 67830291

E-pasts: ldf@ldf.lv

www.dabasdati.lv

www.ldf.lv

twitter.com/ldf_lv

Pirmā vāka foto: **Zeltlapu resngalvītis**. *Pyrgus serratulae*. Foto: S.Elferste.

Pēdējā vāka foto: **Aizkraukles purvs**. Foto: V.Baroniņa.

Pārskats iespiests uz videi draudzīga papīra, kam piešķirts FSC sertifikāts.